

Sinodalitat exemplar

Dg, 7/02/2021 per El Bon Pastor

[El Bon Pastor](#)

El dia de sant Fructuós, 21 de gener, festa del gran bisbe màrtir, executat amb els seus diaques a l'amfiteatre de Tàrraco, la capital de la Hispania Citerior o Tarraconensis, els bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya van presidir, a la catedral primada, la commemoració litúrgica dels 25 anys del Concili Tarraconense del 1995. L'arquebisbe metropolità i primat de Tarragona, el Cardenal i arquebisbe metropolità de Barcelona, i l'arquebisbe-bisbe d'Urgell, secretari de la Conferència Episcopal Tarraconense, van encapçalar l'eucaristia commemorativa, celebrada allí on l'any 1995 es va iniciar el magne esdeveniment eclesial, que fou aleshores presidit per l'arquebisbe Ramon Torrella, el Cardenal Ricard M. Carles i l'aleshores secretari de la CET, després Cardenal Lluís Martínez Sistach. El 9 de març proper, a l'Aula Magna del Seminari Conciliar de Barcelona, hi haurà la segona commemoració dels 25 anys del Concili Tarraconense, en aquest cas acadèmica, retransmesa online, i presidida pels nostres bisbes. Allí es rememorarà allò que va ser el Concili del 1995 i es farà atenció a l'experiència sinodal de tota l'Església, acompanyats d'alguns testimonis d'aquell esdeveniment.

El Concili Tarraconense de 1995 va ser una florida de primavera, una explosió de joia que arribava després d'una preparació de dos anys amb milers de persones que amb les seves propostes enriqueixen allò que seria la trobada conciliar. El Concili Tarraconense va demostrar, amb una notable presència de preveres, religiosos/es i laics/ques configurats com a «pares i mares» conciliaris, que el Vaticà II, trenta anys després, havia donat els seus fruits i que les esglésies amb seu a Catalunya havien viscut i continuaven vivint una aplicació encertada i convinguda de l'assemblea sinodal de l'Església universal, celebrada a Roma entre el 1962 i el 1965 sota els pontificats dels sants papes Joan XXIII i Pau VI.

De fet, el Tarraconense, com anteriorment el Vaticà II, van ser dues insignes assemblees de bisbes, acompanyats de l'escalf i la pregària del poble de Déu i de la veu, a l'aula i fora de l'aula, de moltes persones que s'hi van sentir profundament implicades. En tots dos casos es va viure la sinodalitat de manera exemplar. Fer «camí junts» (syn-hodos) és la manera com l'Església s'ha anat construint des de la primera comunitat de Jerusalem, la qual no va dubtar a posar-se sota el guiatge de l'Esperit quan va ser necessari (vegeu Fets dels Apòstols 15). El diàleg fratern i l'escolta de la veu de l'Esperit són les dues columnes sobre les quals reposa la sinodalitat eclesial. I en aquests moments difícils, en què tantes coses es replantegen, i en què, d'altra banda, aprenem a entrar en una nova època, sentim com mai la necessitat de remar junts per la mar embravida de la pandèmia i dels seus efectes, antropològics, sanitaris, econòmics, socials, religiosos. Ho analitzarem en el Congrés internacional dels dies 23-25 de febrer, organitzat per l'Ateneu Universitari Sant Pacià, en el qual es reflexionarà sobre les ferides i les esperances del moment actual en el marc de la teologia de l'encarnació. Una reflexió d'aquestes característiques parteix, també, d'una consciència sinodal d'Església, de la qual tots participem.

El dia 21 de gener van parlar els dos arquebisbes metropolitans, enduts per un mateix esperit: promoure la unitat pastoral de les diòcesis amb seu a Catalunya. L'homilia de l'arquebisbe Planellas i el discurs final del Cardenal Omella presentant el document episcopal «Esperit, cap on guies les nostres Esglésies? Als

25 anys del Concili Provincial Tarraconense de 1995», tenien el mateix punt de partida. En aquest número de EL BON PASTOR es reproduïen fragments de totes dues intervencions. Cal activar, doncs, tot allò que serveixi per a reforçar la unitat pastoral i desenvolupar-la en els diversos camps i tasques. Aquesta és la indicació preciosa que hem rebut dels nostres bisbes tal com queda reflectida en l'apartat cinquè del document esmentat, que porta per títol «El camí conjunt de les Esglésies amb seu a Catalunya».

Aquest títol pressuposa el llarg camí que el tema de la sinodalitat ha recorregut dins l'Església catòlica obrint-se pas en el seu pensament teològic i en la seva praxi pastoral. Va quedar a bastament demostrat en la ponència pronunciada pel Cardenal Lluís F. Ladaria en el Congrés sobre el Papa Francesc, que portava per títol «Una Església en comunió i sinodal» (es troba publicada en el llibre Francesc, pastor i teòleg, ed. Daniel Palau, Universàlia 2, Barcelona: AUSP-FTC 2020, pp. 17-31). Aquesta ponència feia servir dos conceptes, «comunió» i «sinodalitat», que escandeixen igualment el Concili Tarraconense, tant en el quart capítol de les resolucions de l'any 1995 (titulat «La comunió eclesial i la coordinació interdiocesana de les nostres Esglésies») com en l'apartat cinquè del document commemoratiu dels seus 25 anys (que parla del «camí conjunt» de les nostres Esglésies). Cal fer notar l'evolució ocorreguda en aquests anys. L'any 1995 el Concili es limitava a parlar de «coordinació interdiocesana». Ara, en el 2021, el document episcopal es refereix al «camí conjunt», és a dir, a la sinodalitat com a objectiu, forma de ser i mètode de les nostres deu Esglésies.

La sinodalitat no pot ser tan sols un eslògan. Ha de ser un projecte i una realitat compartida, que anirà creixent amb el pas dels anys i que configurarà una manera d'edificar l'Església en aquesta porció del poble de Déu, articulada en deu esglésies locals que tenen la seva seu en un territori que es diu Catalunya. Els canvis de diversa índole que provoca la pandèmia de covid afecten la percepció d'una situació que canvia ràpidament de manera sorprenent. Fa uns quants dies, per exemple, es feia pública l'enquesta del Centre d'Estudis d'Opinió, que constata que el 60% de la població catalana es declarava catòlica –quasi sis punts més que ara fa un any, amb Girona com a zona capdavantera amb un creixement de disset punts. Considerant els resultats per demarcacions, a Lleida es declara catòlic el 76,5% de la població, a Girona el 69%, a Tarragona el 62% i a Barcelona el 57%. Podríem dir, doncs, amb la imatge de la paràbola, que la terra és ara més receptiva que fa un any a la llavor de l'Evangeli. D'altra banda, i en sentit contrari, és general la constatació que l'assistència presencial a les celebracions litúrgiques ha experimentat, en general, una davallada i que la vida pastoral de les parròquies i comunitats es fa amb gran dificultat degut als confinaments i, sobretot, pel temor al contagi. No hi ha dades generals però és innegable que el covid ha provocat que un gruix important de persones que anaven a l'església, per l'eucaristia o per altres causes (l'atenció als pobres, la formació), es quedin ara a casa.

Aquests dos fenòmens, de signe oposat, són del tot transversals. Amb variants significatives, però amb tendències equiparables, l'augment del nombre de persones que es declaren catòliques i la baixada del nombre de persones que participen en els oficis litúrgics i altres reunions, afecten igualment les nostres deu diòcesis. La insistència en la unitat pastoral, per part del document dels 25 anys del Concili Tarraconense, és del tot justificada. La fluïdesa de les fronteres interdiocesanes, l'anivellament de comportaments en una població que beu a les mateixes fonts d'informació i de comunicació, els intercanvis constants a tots nivells a l'interior del territori català (més Andorra i les comarques

castellonenques de Tortosa), la identitat de Catalunya com una unitat urbano-rural, tot plegat demana alguna cosa més que reforçar els mecanismes de coordinació interdiocesans. Cal enfocar els problemes conjuntament i veure-hi clar, també conjuntament, a l'hora de desplegar solucions i respostes que seran, amb matisos i variants, comunes en el seu nucli fonamental.

El document episcopal dels 25 anys del Concili manifesta una comprensió de la unitat pastoral de les diòcesis amb seu a Catalunya, que demana suscitar espais nous a tots els nivells de l'acció eclesial. Cal trobar-nos per tal de retrobar-nos, cal deixar de banda mentalitats de campanar, perspectives de curt termini, discursos nostàlgics que han quedat ultrapassats o discursos d'aparent modernitat que són massa estrets de camp i per això resulten insuficients. El tema fonamental no són els mètodes pastorals sinó la meta, allí on volem anar, per tal que aquesta terra quedi fecundada amb nova saba apostòlica. En aquest sentit, el document episcopal dels 25 anys del Concili conté diverses iniciatives, tan sols esbossades, que cal recollir i desenvolupar. Institucions com la Càtedra de Teologia Pastoral «Arquebisbe Josep Pont i Gol» o els organismes interdiocesans de coordinació, són cridats de manera particular a fer-se seu el document i a donar-li entrada en la seva reflexió i praxi pastoral.

Ens trobem en un moment crucial, som davant un temps posterior a la pandèmia, encara treballat per les dificultats, però que fa albirar noves realitats. Cal integrar un present ple de dolor (19.000 morts de covid, tan sols a Catalunya!), cal refermar l'estructura espiritual de les comunitats cristianes i de les persones per tal de superar la fatiga present. Cal acordar, a la llum del document episcopal dels 25 anys i de la gran encíclica Fratelli tutti del papa Francesc, un camí conjunt que begui al mestratge i guiatge de l'Esperit. Diuen els nostres bisbes: «No hi ha acció missionera sense el do i la invocació de l'Esperit Sant, sense el seu mestratge, sense el seu impuls» (5.1). En paraules de l'exhortació papal Evangelii gaudium, citades en el mateix paràgraf del document episcopal, «l'Esperit Sant construeix la comunió i l'harmonia del poble de Déu» (núm. 117). És l'Esperit el qui fa renéixer la creació i renova la faç de la terra (Salm 104,30).

Armand Puig i Tàrrrech

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià